FAMILIE-/ARVERET – VINTEREKSAMEN 2006/2007

Opgave nr. 1

I 1991 blev Trine og Ib gift. Umiddelbart forinden havde de oprettet en formgyldig ægtepagt, hvorefter der skulle være skilsmissesæreje i ægteskabet.

Ib, der fra 1993 drev selvstændig virksomhed, klarede sig godt, og han oparbejdede hurtigt en ret betydelig formue. Han købte i 1995 en villa, Solbakken, som familien flyttede ind i. Trine blev med tiden utilfreds med ægtepagten, fordi hun ikke selv havde opsparing af betydning. Ib overførte derfor i 2001 efter aftale med Trine 100.000 kr. til hende, hvilket svarede til 30 % af det overskud, som Ib havde haft i 2000, men han ville ikke ændre ægtepagten. Der blev ikke skrevet papirer i den anledning.

I 2003 vendte situationen for Ibs virksomhed. Det gik nogenlunde i 2004, men Ib var bekymret. Han besluttede at ændre ægtepagten, hvad Trine var meget tilfreds med. De oprettede en ny ægtepagt, hvorefter der skulle være fælleseje i ægteskabet, og hvorefter Solbakken, der havde en friværdi på 700.000 kr., skulle være Trines. Ægtepagten blev anmeldt til tinglysning den 30. maj 2005.

Den 18. august 2005 forærede Ib Trine sin bil til en værdi af 60.000 kr., fordi han alligevel skulle have en anden bil, der var mere præsentabel. Firmaet gik lidt bedre, og Ib regnede bestemt med at klare sig fremover.

I oktober 2005 måtte Ib dog konstatere, at han havde et underskud på 400.000 kr. Ib var overrasket over situationen, men hans revisor oplyste den 29. oktober 2005, at han reelt havde været insolvent det sidste halve år.

En af Ibs kreditorer, Karlsen, foretog den 6. marts 2006 udlæg i Solbakken for et tilgodehavende på 40.000 kr., da Trine ikke havde fået tinglyst sin ejendomsret på ejendommens blad i tingbogen, og da Ib havde afgivet insolvenserklæring i fogedretten. Hun fik derfor ejendomsretten tinglyst den 16. marts 2006. Da Ib manglede likvide midler, bad han Trine om foreløbig at betale Karlsens tilgodehavende, hvad hun gjorde.

Kistrup – en anden af Ibs kreditorer – havde et tilgodehavende på 200.000 kr. for varer, som Ib havde købt i april 2005, og et tilgodehavende på 250.000 kr. for køb i august 2005. Kistrup påstod den 18. marts 2006, at Trine hæftede for de 450.000 kr.

Den 21. marts 2006 blev Ib påkørt af en beruset bilist. Han kunne herefter ikke overskue at videreføre virksomheden og afviklede den. Ib blev i anledning af påkørslen den 6. maj 2006 tillagt 200.000 kr. i erstatning for mén, svie og smerte. Beløbet blev – bortset fra 10.000 kr., der stod på en bankkonto – anvendt til at betale Ibs forretningsgæld, således at Kistrup herefter var Ibs eneste forretningskreditor.

Trine og Ib blev separeret ved bevilling af 24. maj 2006. På skiftet blev det oplyst, at der – ud over ægtefællernes indbyrdes krav – ikke var andre *aktiver* af værdi end Solbakken med en friværdi på 700.000 kr., og bilen – som Ib havde foræret Trine – der nu var 55.000 kr. værd, eller andre *passiver* end de 450.000 kr., som Kistrup havde til gode.

Trine lovede den 26. maj Kistrup, at hun den 28. maj 2006 ville betale det, hun eventuelt hæftede for. Hæfter Trine for Kistrups tilgodehavende? Hvordan skal boet opgøres pr. 29. maj 2006, og de indbyrdes mellemværender afregnes, når både Ib og Trine ønsker mest muligt?

Kistrup spørger den 30. maj 2006 sin advokat, om han har mulighed for fuldt ud at få dækket sit resterende krav mod Ib. Hvad skal advokaten svare?

Løsningseksempel til opgave nr. 1

1. Generelt
Som udgangspunkt hæfter Trine ikke for Ibs gæld, jf. RVL § 25. Det kræver et særligt grundlag, hvis Trine skal hæfte – her gavedispositionerne. (Det kan ikke antages, at forudsætningerne for gaverne er bortfaldet, eller at gaverne er pro forma. Der er ikke aftalemæssig dækning for det, og Ib tror, at han klarer de økonomiske problemer. Ægtefællerne aftaler fælleseje i stedet for særeje, så der er tale om dispositioner, der til en vis grad sikrer begge ægtefæller.)

Familieret 2003 s. 455, 469, 475, 479 og 482-484.

2. Bilen – RVL § 30
Bilen er givet i august 2005, og gaven er ugyldig, da der ikke er oprettet ægtepagt, jf. RVL § 30. Bilen er derfor Ibs. Trine hæfter følgelig ikke for bilens værdi.

Familieret 2003 s. 498.

3. 100.000 kr. – RVL § 31
Gaven i form af de 100.000 kr. i 2001 er gyldig i ægtefællernes indbyrdes forhold i medfør af RVL § 31 om overskudsoverførsel, men ugyldig i forhold til kreditorer – uanset hvornår deres krav er opstået – da der ikke er oprettet et underskrevet dokument. Da der er tale om en pengegave, hæfter Trine direkte over for Kistrup for de 100.000 kr. Ib skal i det indbyrdes forhold betale – det er hans gæld.

Familieret 2003 s. 489-491.

4. Villaen – RVL § 33
Da gaven i form af villaen er gyldig, jf. den nye ægtepagt, er villaen Trines. Trine hæfter for gavens værdi på 700.000 kr. over for kreditorer, der havde en fordring på Ib den 30. maj 2005, da gaven blev anmeldt til tinglysning, idet Ib har været insolvent fra slutningen af april 2005, jf. RVL § 33, og da Ib har afgivet insolvenserklæring. Trine hæfter derfor for Kistrups fordring på 200.000 kr. fra april 2005. Ib skal i det indbyrdes forhold betale Kistrup – det er Ibs gæld.

Trine hæfter ikke for de 250.000 kr., idet kravet først opstod i august 2005.

Familieret 2003 s. 493-495.

I alt hæfter Trine for 300.000 kr. af de 450.000 kr., som Ib skylder Kistrup. Hun kan dog på skiftet forlange, at Ib betaler disse 300.000 kr. eller stiller sikkerhed for dem, jf. FSKL § 65 a, stk. 1. Da Ib ikke kan det, vælger hun at forpligte sig til selv at betale de 300.000

kr.

Familieret 2003 s. 618-619.

5. Udlægget for de 40.000 kr.
Ib skal betale de 40.000 kr. til Trine, da det var hans gæld, hun efter anmodning "foreløbig" betalte. Det må betragtes som et lån – eller som en disposition, der giver hende et formueretligt krav. (Der er ikke basis for at betragte et så stort engangsbeløb som en § 2-ydelse). Kravet er et aktiv i Trines bodel og et passiv i Ibs.

Familieret 2003 s. 304-308, 469 og 619-620.

6. Personskadeerstatningen på 200.000 kr.
190.000 kr. er forbrugt ved betalingen af gammel gæld. De resterende 10.000 kr. må også anses som forbrugt inden skæringsdagen den 24. maj 2006, da dette beløb ikke nævnes som et aktiv på skiftet. (Hvis en studerende antager, at de 10.000 kr. ikke er forbrugt, kan Ib udtage 10.000 kr. i medfør af EAL § 18, stk. 2. Det er dog uden betydning, da Ib er insolvent.)

Familieret 2003 s. 558-560.

7. Boopgørelse

	Trines bodel	**Ibs bodel**
Villa	700.000 kr.	
Bil		55.000 kr.
Kistrup	÷300.000 kr.	÷ 450.000 kr.
Regreskrav mod Ib	300.000 kr.	
Indbyrdes krav	40.000 kr.	÷ 40.000 kr.
Nettobodele	740.000 kr.	÷ 435.000 kr. = 0
Boslodder	370.000 kr.	370.000 kr.

Trine skal i boslodstilsvar betale Ib 370.000 kr. Da Trine efter skæringsdagen har betalt Kistrup de 300.000 kr., kan hun i boslodstilsvaret modregne dette beløb samt de 40.000 kr., som Ib skylder hende. Hun skal således betale Ib 30.000 kr. Ib skylder fortsat Kistrup 150.000 kr., der ikke kan dækkes af Ibs samlede aktiver på 85.000 kr. (55.000 kr. + 30.000 kr.).

(Anvender studenterne kun FSKL § 65 a, skal de modregne de 40.000 kr.)

Familieret 2003 s. 618-625, særlig i og ved note 32, 33 og 43.

8. Kistrups mulighed for fuld dækning
Advokaten skal oplyse, at Kistrup efter KL § 64, stk. 1, jf. § 73, kan få gaven i form af villaen til 700.000 kr. omstødt, hvis han straks får erklæret Ib konkurs. Sikringsakten – tinglysningen på ejendommen – er først foretaget 16. marts 2006, altså mindre end ½ år forinden. Omstødes gaven, kan Kistrup utvivlsomt få dækket hele sit resterende krav på 150.000 kr. (Trine bør derfor vælge at betale restfordringen, og selv forsøge at få pengene fra Ib.)

Familieret 2003 s. 496-498.

Opgave nr. 2

Frans og Emma blev gift i 1971. De fik børnene Anne og Anders i 1972 og 1974. I 1980 anerkendte Frans på statsamtet faderskabet til Per, hvis mor var Thuri. I anledning af de ægteskabelige konflikter dette medførte, oprettede Frans og Emma i 1981 en formgyldig ægtepagt, der gjorde den formue, Emma til enhver tid ejede, til særeje. Fra 1985 fik Frans og Emma et tæt forhold til Per, idet Frans – efter Thuris død – i 1985 fik forældremyndigheden over Per.

Frans døde i 1999. Emma ønskede at sidde i uskiftet bo, men Per krævede, at Emma i så fald uigenkaldeligt indsatte ham i et testamente til at arve det samme som Anne og Anders. Emma oprettede derfor et formgyldigt testamente, hvis eneste bestemmelser var, at "Per ligestilles med hensyn til arv efter mig med Anne og Anders. Jeg forpligter mig til ikke at ændre denne testamentsbestemmelse". Per fik en kopi af testamentet, samtidig med at han gav sit samtykke til, at Emma kunne sidde i uskiftet bo. Emma sad herefter i uskiftet bo.

Ved Frans' død ejede Emma halvdelen af den villa – Sølyst – som ægtefællerne boede i, alt indbo og sine pensionsordninger. Frans' formue var ca. 2,1 mio. kr., der bestod af familiens feriehus samt af hans halvdel af Sølyst. Derudover havde Frans en livsforsikring, fra hvilken Emma – som begunstiget – fik udbetalt 950.000 kr., hvoraf hun anvendte 600.000 kr. til at indfri alle lån i Sølyst.

Emma havde efter Frans' død indtægter efter skat på ca. 250.000 kr. årligt. Hun betalte sædvanlige pensionsbidrag til sin arbejdsmarkedspensionsordning, ligesom hun som hidtil supplerede sin pension med årlige fradragsberettigede beløb på 35-40.000 kr., der blev indsat på en kapitalpensionsforsikring. Hun måtte for at betale alle sine udgifter, herunder sædvanlige ydelser på ejendommene, påregne et årligt underskud på ca. 40.000 kr.

I 2000 fødte Anne sønnen Mathias, der hurtigt blev Emmas hjertebarn. Emma forærede straks Mathias en børneopsparingskonto, som hun hvert år indsatte 3.000 kr. på. Til fødselsdag og jul fik Mathias altid gaver i størrelsesordenen 2.000 kr. Fra 2002 inviterede Emma to gange årligt Mathias og Anne med på mindre ferierejser til Grækenland. I 2005 oprettede Emma en formgyldig kodicil til sit testamente fra 1999. I kodicillen be-

stemte hun, at ”Mathias skal arve mest muligt”. Hun skrev samtidig til sine forsikringsselskaber, at Mathias skulle være begunstiget i hendes to forsikringer.

I 2006 kom Emma ud for et trafikuheld og blev dræbt på stedet. Forsikringssummen i Emmas gruppelivsforsikring, der var led i hendes arbejdsmarkedspensionsordning, var på 350.000 kr., og hendes kapitalpensionsforsikring var netto på 600.000 kr. Hendes indbo var 90.000 kr. værd, Sølyst 3,2 mio. kr., feriehuset 1,4 mio. kr., og på en bankkonto stod 110.000 kr., der stammede fra Frans' livsforsikring. Der var ikke andre aktiver eller passiver – herunder ingen lån i ejendommene.

Hvordan skal værdierne efter Frans og Emma deles, når alle ønsker mest muligt? Blandt andet påstår Per, at han skal have 1/3 af arven efter Emma. Per og Anders påstår, at Emma har misbrugt sin rådighed over det uskiftede bo ved sit alt for store forbrug og sin urimelige favorisering af Mathias med gaver mv., særlig på baggrund af testamentet og forsikringsbegunstigelserne. Mathias' værge påstår, at Mathias skal have hele friarven efter Emma og begge forsikringssummer, og at Emma ikke har misbrugt sin rådighed over det uskiftede bo, men at der tværtimod skal ske regulering af boet til fordel for Emmas formue. Alle påstande bestrides.

Løsningseksempel til opgave nr. 2

1. Formueordningen

Det uskiftede bo består alene af Frans' ejendele. Hele Emmas formue – herunder forsikringssummerne i anledning af Frans' død – er fuldstændigt særeje, jf. ægtepagten, der er oprettet før 1990.

Det uskiftede bo består derfor af Frans' halvdel af Sølyst, 1,6 mio. kr., og feriehuset, 1,4 mio. kr. – i alt 3 mio. kr. Emmas særeje består af hendes halvdel af Sølyst, 1,6 mio. kr., indboet, 90.000 kr., kontantbeløbet, 110.000 kr., og forsikringerne. I alt 1,8 mio. kr. samt forsikringerne.

Familieret 2003 s. 367 og 396.

2. Forsikringerne

Forsikringssummerne tilfalder Mathias som formgyldig begunstiget, jf. FAL § 103, og uden om boet, jf. FAL § 102, stk. 1, 2. pkt. Imidlertid er han ikke tvangsarving, så forsikringssummerne skal medregnes i overensstemmelse med FAL § 104, stk. 2. Da forsikringerne er Emmas særeje, indgår de ikke i boslodsberegningen i det uskiftede bo, men medregnes alene ved beregningen af tvangsarv efter Emma.

Arveret 2004 s. 279, 284 og 322 ff.

3. Testamentet og kodicillen

Emma har i kodicillen skrevet, at Mathias skal have mest muligt. Om hun ville tilbagekalde testationen til fordel for Per, eller om hun blot vil tillægge Mathias mest muligt med udgangspunkt i, at Per skulle ligestilles, er der ikke andre fortolkningsdata til, end at hun opretter en kodicil. Hun har formgyldigt forpligtet sig til ikke at ændre testamentsbestemmelsen til fordel for Per. Per har fået et løfte, og løftet står i et formgyldigt testamente, jf. AL § 67. Under hensyn hertil har Per samtykket i, at Emma kan sidde i uskiftet bo, jf. AL § 9, stk. 1. Hvad Emma end har ment, må testamentet og kodicillen fortolkes således, at testationen til fordel for Per opretholdes. Testationen går alene ud på at ligestille ham med Anne og Anders, hvorfor Per skal have et beløb svarende til deres tvangsarv. Mathias skal have resten. Det kan ikke uden holdepunkter indfortolkes i testamentet, at Per har krav på 1/3 af arven.

Arveret 2004 s. 182, 194 og 208.

4. Vederlagskrav

Da Emma har anvendt 600.000 kr. til at indfri lånene i Sølyst, har hun forbedret det uskiftede bo med 300.000 særejekroner, idet Frans ejede halvdelen af Sølyst. Det medfører et forlodskrav på 300.000 kr. efter principperne i RVL 23, stk. 3.

Emmas gavedispositioner mv. er ikke misbrug efter AL § 20, der kan begrunde

krav efter AL § 21. Det uskiftede bo består alene af fast ejendom, og værdien er steget med 600.000 kr. fra 2,1 mio. kr. til 2,7 mio. kr. (3 mio. kr. – 300.000 indskudte særejekroner), fordi hun har valgt at beholde ejendommene. Hun har altså ikke formindsket boet. At hun har et løbende underskud på 40.000 kr. ud over gaverne mv. til Mathias, er heller ikke et problem. Hendes underskud må antages at være finansieret ved forbrug af de 350.000 kr. fra restforsikringsbeløbene fra Frans – altså af hendes særeje. Også hendes pensionsopsparing, som Mathias skal have, er finansieret med særejemidler. Hendes særeje er positivt, og hun har ikke belånt ejendommene. Der er derfor ikke grund til nærmere at vurdere dispositionerne, der – hvis Emmas formue havde været fælleseje – heller ikke ville blive betragtet som misbrug.

Arveret 2004 s. 54 og 72 ff., særlig note 83.
Familieret 2003 s. 429 f. og 629.

5. Boslodsberegning og fordeling af arv

Legale arvinger efter *Frans* er Anne, Anders og Per, der hver skal have 1/3, jf. AL § 1, stk. 1. Emma arver ikke efter Frans, jf. AL § 19, stk. 1, 2. pkt. I arv efter Frans falder hans lod af det uskiftede bo på 3 mio. kr. Emmas boslod er 300.000 kr. (vederlagskravet) samt halvdelen af resten af boet, dvs. 1.350.000 kr., i alt 1.650.000 kr. Frans' boslod er 1.350.000 kr. Børnene arver derfor 450.000 kr. hver efter Frans.

Tvangsarvinger efter *Emma* er Anne og Anders. I arv efter Emma falder hendes boslod på 1.650.000 kr. samt hendes særeje på 1,8 mio. kr. – i alt 3,45 mio. kr. Forsikringssummerne er i alt 950.000 kr. Ved beregningen af tvangsarv til Anne og Anders sættes boet derfor til 4,4 mio. kr., hvorfor deres tvangsarv er 2,2 mio. kr. eller 1,1 mio. kr. til hver. Mathias modtager forsikringssummerne fuldt ud, da tvangsarvekravene dækkes af arvebeholdningen. Arven efter Emma på 3,45 mio. kr. deles derfor i henhold til testamentet og kodicillen, således at Anne, Anders og Per hver arver 1,1 mio. kr., og at Mathias får de resterende 150.000 kr.

Arveret 2004 s. 11, 14, 80-81 og 322 ff.
Familieret 2003 s. 629.

6. Fordeling af arv og forsikring

Anne 450.000 + 1,1 mio.	= 1.550.000 kr.	
Anders 450.000 + 1,1 mio.	= 1.550.000 kr.	
Per 450.000 + 1,1 mio.	= 1.550.000 kr.	
Mathias 150.000 + 950.000	= 1.100.000 kr.	
I alt	5.750.000 kr.	(3 mio. + 1,8 mio. + 950.000)